

КРАВЧУК Михайло Пилипович (27. 09(09. 10). 1892, с. Човниця Луцького пов. Волин. губ., нині Ківерців. р-ну Волин. обл. — 09. 03. 1942) — математик. Доктор фізико-математичних наук (1924), професор (1925), академік АН УРСР (1929; поновл. 1992). Закін. Луцьку гімназію (1910), фіз.-мат. факультет Університету св. Володимира у Києві (1914), де залиш. для підготовки до професор. звання (учень [Д. Ґраве](#)), 1918–20 — приват-доцент Водночас учитель 1-ї і 2-ї укр. г-зій (1917–20), проф., заст. декана фіз.-мат. факультету Київ. укр. університету (1917–19). Голова матем. підкомісії термінол. комісії Укр. наук. товариства (1917–20). У 1920–21 — директор школи у с. Саварка (нині Богуслав. р-н Київ. обл.). Від 1921 — професор кафедри математики Київ. університету і Політех. інституту (1930–37 — завідувач кафедри вищої математики), водночас від 1923 — С.-г. інституту. Дійсний член Київ. н.-д. каф. математики і н.-д. каф. електротехніки (1924–30). Від 1928 — у ВУАН: учений секр. Президії, від 1929 — керівник комісії, від 1934 — відділу матем. статистики Ін-ту математики. Один з перших, хто читав матем. курси українською мовою; актив. учасник розроблення укр. матем. термінології та наук. мови (його проекти укр. алгебр. і геом. термінології вийшли у видавництві Товариства шкіл. освіти, К., 1917). Організатор першої в Україні матем. олімпіади школярів (Київ, 1935). Член НТШ (1925), Нім. (1926), Франц., Палермо (Італія; обидва — 1927) матем. т-в. Наукові дослідження: алгебра й теорія чисел, теорія функцій дійс. і комплекс. змінних, диференціал. та інтеграл. рівняння, теорія ймовірностей і матем. статистика. Зробив внесок у розвиток теорій комутат. матриць, квадратич. і біліній. форм, ліній. перетворень, функцій дійс. та комплекс. змінних, наближ. розв'язання диференціал. та інтеграл. рівнянь. Розробив і обґрунтував узагальн. метод моментів та застосував його до матем. статистики й найближ. інтегрування диференціал. рівнянь; запровадив многочлени, пов'яз. з біномінал. розподілом (многочлени К.). Також отримав вагомні результати при дослідж. неперервності коренів

цілої трансцендент. функції, полюсів мероморф. і аналіт. функцій. У наук. літературі відомі також моменти, формули й осцилятори К. Серед його учнів — [С. Корольов](#), [А. Люлька](#), [В. Челомей](#). 21 лютого 1938 був заарешт., за звинуваченням у націоналізмі та шпигунстві засудж. до 20-ти р. ув'язнення й 5-ти р. позбавлення громадян. прав. Покарання відбував на Колимі, де й помер. Реабіліт. 1956. У Човниці 1992 відкрито музей і встановлено погруддя К., його ім'ям названо вулиці у Львові, Луцьку та Києві. Відтоді ж відбулося 13 Міжнар. наук. конф. ім. К. 2002 ім'я К. внесено до переліку ЮНЕСКО найвидатніших людей світу. На тер. Нац. тех. університету України «Київ. політех. інститут» встановлено пам'ятник К. (2003, скульптор О. Скобликов); знято д/ф «Голгофа академіка Кравчука» (2004, реж. О. Рябокрис, сценарій М. Сороки). За знайденими 2001 [І. Качановським](#) у архівах США матеріалами доведено, що К. стояв і біля витоків першого в світі електрон. комп'ютера.

Основні праці

Геометрія: Курс лекцій в Укр. нар. університеті. К., 1919; Про квадратичні форми та лінійні перетворення // Тр. Фіз.-мат. відділу ВУАН. 1924. Т. 1, вип. 3; Алгебричні студії над аналітичними функціями // Там само. 1929. Т. 12, вип. 1; Sur une généralisation des polynômes d'Hermite // Comptes Rendus de l'Académie des Sciences. Paris, 1929. Vol. 189, № 17; Вступ до вищої математики. К., 1932 (співавт.); Застосування способу моментів до розв'язання лінійних диференціальних та інтегральних рівнянь. К., 1932. Вип. 1; 1935–36. Вип. 2; Елементи теорії визначників // Тр. Фіз.-мат. відділу ВУАН. 1933. Т. 5, вип. 2 (співавт.); Вища математика: Посіб. у 3 ч. К., 1934 (співавт.); Диференціальні рівняння та їх застосування в природознавстві й техніці. К., 1934 (співавт.); Sur quelques inégalités dans le problème des moments // Comptes Rendus de l'Académie des Sciences. 1935. Vol. 200; Науково-популярні праці. К., 2000; Вибрані математичні праці. К.; Нью-Йорк, 2002.
[Н. О. Вірченко](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кравчук Михайло Пилипович / Н. О. Вірченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-2611>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).